

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 530/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Poľnohospodárska Pôda s. r. o.**, Sibírska 55, Bratislava, IČO 44 138 369, zastúpenej advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3/223, Zvolen, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 199/2021 z 28. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, a súčasne žiada priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 479,45 eur a náhradu trov vzniknutých jej v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 19 C 115/2016-196 z 27. mája 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanému domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou špecifikovaného pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia. V dôvodoch svojho rozhodnutia v podstatnom uviedol, že mal preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, a ďalej skúmal, či bola sťažovateľka vlastníčkou spornej nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia. V tomto smere po detailnom zdôvodnení konštatoval, že po uzavretí kúpnej zmluvy medzi stranami sporu nastali okolnosti brániace realizácii predmetu zmluvy, čím sa plnenie zo zmluvy stalo objektívne

nemožným. Sťažovateľka takto nikdy nenadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnosti a jej vlastníčkou nebola ani ku dňu jej vyvlastnenia.

3. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 232/2019 z 25. novembra 2020 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd dospel k záveru o správnosti zamietnutia žaloby, i keď z dôvodu, že sťažovateľka nemala na požadovanom určení naliehavý právny záujem, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo výlučne ku dňu vyvlastnenia spornej nehnuteľnosti, t. j. do minulosti, a takáto žaloba nemôže plniť svoju preventívnu funkciu.

4. Proti predmetnému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré odôvodnila (výlučne) existenciou vady zmätočnosti v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozsudku krajského súdu [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi, a záver krajského súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu označila za arbitrárny. Zároveň namietala, že krajský súd jej nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu [naliehavý právny záujem § 137 písm. c) CSP].

5. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol napadnutým uznesením, keď nezistil procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP. Zdôraznil, že rozsudok krajského súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí podľa § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, pričom v konkrétnostiach poukázal na body 34 až 42 rozsudku krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu sa krajský súd postačujúco a preskúmateľne vysporiadal aj s relevantnými odvolacími argumentmi sťažovateľky.

6. K námietke sťažovateľky, že krajský súd posudzoval vec podľa iných ustanovení ako okresný súd bez toho, aby jej vytvoril procesný priestor na vyjadrenie, najvyšší súd konštatoval, že krajský súd neaplikoval na posudzovaný prípad žiadne ustanovenie, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Navyše, sťažovateľka žiadnym spôsobom nekonkretizovala takéto ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ale len všeobecne poukázala na to, že krajský súd vec posúdil podľa iných ustanovení vo vzťahu k naliehavému právnomu záujmu. V tomto smere vysvetlil, že racionálne zhodnotil obe právne posúdenia súdov nižších inšancií o zamietnutí žaloby a oba súdy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c) CSP, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie právneho predpisu, i keď z neho vyvodili odlišné právne závery, čo však ale sťažovateľka v dovolaní nenamietala. Krajský súd nezaložil svoje meritórne rozhodnutie na dosiaľ okresným súdom nepoužitých ustanoveniach všeobecne záväzného právneho predpisu, a preto nemusel pristupovať k splneniu povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP a odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. Sťažovateľka mala aj v odvolacom konaní dostatočný priestor na to, aby identifikovala a reagovala na rozhodujúce a skutkovo sporné okolnosti, a preto rozsudok krajského súdu nie je prekvapivým.

II. Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka opakovane namieta, že nedostatok naliehavého právneho záujmu je vo všeobecnosti „*pohodlným dôvodom*“ zamietnutia žaloby bez toho, aby sa všeobecný súd musel zaoberať meritom veci. Vytýka konajúcemu súdu, že namiesto toho, aby sa vo veci zaoberal jej argumentáciou, obsírne sa venuje len dôvodom, ktoré podporujú záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu. Tvrdí, že postupovala v súlade s ustálenou judikatúrou a nedomáhala sa určenia platnosti kúpnych zmlúv, ale určenia vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia. Na účely vyplatenia náhrad za vyvlastnenie sporných nehnuteľností nemohla petity žalôb formulovať napr. ako určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, pretože takéto určenia by vzhľadom na ďalšie zmeny v prípade sporných nehnuteľností (vyvlastnenie, resp. ďalšie prevody pred vyvlastnením) nemohli byť smerodajné pre uvedený účel. Sťažovateľka sa tak nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c) CSP.

8. Sťažovateľka otázku vyplatenia náhrad za vyvlastnenie považuje stále za aktuálnu, keďže spornou zostala otázka, ktorej strane sporu majú byť vyplatené. Jej právo je ohrozené a neisté v dôsledku pochybného nadobudnutia sporného pozemku obchodnou spoločnosťou [REDACTED], a [REDACTED], pretože ani v jednom prípade uzatvorenia kúpnej zmluvy nešlo o platný právny úkon z dôvodu nenaplnenia podmienok platnosti v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, ako aj z dôvodu, že nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka. Dokonca podľa sťažovateľky mohlo ísť o simulované právne úkony, čomu nasvedčuje skutočnosť, že spoločnosť [REDACTED], nadobudla dotknutý pozemok na základe kúpnej zmluvy, následne ho previedla na spoločnosť [REDACTED], a napokon podala návrh na vyvlastnenie vo svoj prospech, ktorému bolo vyhovené. Týmto postupom skomplikovala sťažovateľke možnosť domôcť sa svojich práv.

9. Podľa sťažovateľky ani jedno zo skorších rozhodnutí citovaných najvyšším súdom nevychádzalo z obdobného skutkového stavu. V dôsledku nesprávnych záverov o nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľka nemohla účinne realizovať procesné oprávnenia (uvádzať skutkové tvrdenia a predkladať dôkazy). Sťažovateľka namieta aj arbitrárne a formalistické závery najvyššieho súdu týkajúce sa námietok nesplnenia povinnosti krajského súdu poučiť ju o tom, že vec sa bude posudzovať podľa iného zákonného ustanovenia.

10. Najvyššiemu súdu sťažovateľka tiež vytýka, že nerozhodol o jej návrhu na odklad právoplatnosti rozsudku krajského súdu, a v závere poukazuje na nález č. k. II. ÚS 482/2021 z 1. júna 2022 vydaný v obdobnej veci, v ktorom ústavný súd konštatoval, že záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je arbitrárny.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí jej dovolania. Sťažovateľka v prevažnej časti ústavnej sťažnosti podrobila kritike

najmä rozsudok krajského súdu, ale keďže tento v petite ústavnej sťažnosti nenapáda, argumenty formulované proti nemu ústavný súd vyhodnotil len ako súčasť sťažnostnej argumentácie.

12. Hneď na úvod odôvodnenia svojho rozhodnutia považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že eviduje niekoľko desiatok ústavných sťažností fyzických osôb a právnických osôb (vrátane sťažovateľky) zastúpených advokátskou kanceláriou uvedenou v záhlaví tohto uznesenia, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcim sa prevodov pozemkov v katastrálnom území Lužianky (a iných) v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „*Výbudovanie strategického parku*“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401 z 8. júla 2015 v znení jeho doplnenia uznesením č. 413/2015 z 21. júla 2015.

13. Keďže základné východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020, I. ÚS 13/2021, II. ÚS 482/2021, III. ÚS 281/2021, I. ÚS 455/2022, II. ÚS 534/2022, IV. ÚS 158/2022, I. ÚS 164/2023, I. ÚS 195/2023, II. ÚS 135/2023, IV. ÚS 286/2023, I. ÚS 441/2023, I. ÚS 450/2023 a iné), ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

14. Podstata námietok sťažovateľky smeruje k nesprávosti právnych záverov rozsudku krajského súdu o tom, že na podanej určovacej žalobe nebol daný naliehavý právny záujem. Podľa sťažovateľky ide o zjavný právny omyl. Napriek tomuto východisku sa sťažovateľka nesprávnosť právneho názoru krajského súdu snažila zvrátiť tak, že proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie výlučne z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, v ktorom zdôrazňovala, že tento právny záver krajského súdu je na strane jednej nedostatočne zdôvodnený a na strane druhej rozsudok krajského súdu má znaky prekvapivého rozhodnutia.

15. Ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a o jeho ústavnej udržateľnosti nemá pochybnosti, pretože nezistil jeho neúplnosť, arbitrárnosť, všeobecnosť jeho záverov ani jeho nepreskúmateľnosť. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia sú úplne zrejmé úvahy najvyššieho súdu vo vzťahu k jednotlivým námietkam sťažovateľky podporujúcim ňou označený dovolací dôvod, ako aj nosné závery rozsudkov súdov nižších stupňov. Najprv najvyšší súd dospel k záveru, že právny názor krajského súdu o tom, že na žalobe nie je daný naliehavý právny záujem, je riadne zdôvodnený a na strane druhej nejde o prekvapivé rozhodnutie, keďže už okresný súd sa zaoberal danosťou naliehavého právneho záujmu na žalobou požadovanom určení. Na jednotlivé dovolacie námietky subsumované pod dovolací dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dal jasnú, zrozumiteľnú a v každom prípade aj dostatočne konkrétnu odpoveď.

16. Ústavný súd dodáva, že v ústavnej sťažnosti sťažovateľka ani priamo nespochybňuje odpovede najvyššieho súdu. Jej argumentácia smeruje k právnemu záveru krajského súdu, že na podanej určovacej žalobe nemala naliehavý právny záujem. Rozsudok krajského súdu však v petite ústavnej sťažnosti vôbec neoznačila. Sťažovateľka tiež nepredložila najvyššiemu súdu v dovolaní svoje právne otázky smerujúce k spochybneniu záveru o absencii naliehavého právneho záujmu, ktorými by sa domáhala vyslovenia nesprávosti právneho záveru krajského súdu.

17. Sťažovateľkine námietky prezentované v ústavnej sťažnosti, že najvyšším súdom citované rozhodnutia nevychádzali z obdobného skutkového stavu, sú príliš všeobecné, aby sa nimi ústavný súd mohol relevantne zaoberať. Sťažovateľka totiž podstatu žiadneho z nich nepriblížila natoľko, aby bolo možné spoľahlivo dospieť k záveru o odklonoch najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí.

18. K námietke sťažovateľky, že najvyšší súd nerozhodol o jej návrhu na odloženie právoplatnosti rozsudku krajského súdu, ústavný súd poukazuje na bod 16 napadnutého uznesenia, v ktorom sa najvyšší súd týmto jej návrhom zaoberal. Konštatoval, že nezistil splnenie podmienok na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP, a preto o tom nevydal samostatné rozhodnutie, pričom v tomto smere odkázal na ustálenú súdnu prax. Uvedený procesný postup možno z ústavnoprávneho hľadiska považovať za udržateľný.

19. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje rozhodnutím ústavného súdu vydaným v obdobnej veci (nález č. k. II. ÚS 482/2021 z 1. júna 2022). V časti IV.2 nálezu z 1. júna 2022 sa ústavný súd vyjadril aj k otázke posudzovania naliehavého právneho záujmu, no v kontexte prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, pri ktorom dovolateľka jasne formulovala právnu otázku. V aktuálne prerokúvanej veci však sťažovateľka v dovolaní vôbec neuplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP voči rozsudku krajského súdu. V podrobnostiach ústavný súd odkazuje na uznesenie č. k. IV. ÚS 369/2023 z 10. augusta 2023 a tam uvedené dôvody, prečo odkaz na tento nález ústavného súdu *prima facie* nemôže obstať.

20. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu